

Utvecklingen på arbetsmarknaden för unga

Kvartal 4 2019 – Kvartal 4 2022

Sveriges officiella
statistik

Utvecklingen på arbetsmarknaden för unga

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelningen för Social Statistik och
Analys
701 89 Örebro
+46 10 479 00 00

Förfrågningar Andreas Tano Bask
+46 10-479 67 23
andreas.tanobask@scb.se

Åsa Zakrisson
+46 10-479 41 86
asa.zakrisson@scb.se

Mikael Lundsten
+46 10-479 41 85
mikael.lundsten@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Utvecklingen på arbetsmarknaden för unga Kvartal 4 2019 –
Kvartal 4 2022 Temarapport 2023:2

The development on the labour market for young people

Statistics Sweden, Social Statistics and Analysis
SE-70189 Örebro, Sweden
+46-10 479 00 00

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, The development on the labour market for
young people

URN:NBN:SE:SCB-2023-AMFTBR2302_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Sammanfattning

Covid-19-pandemin och de råd och rekommendationer som infördes för att minska smittspridningen fick till följd att arbetslösheten ökade i snabb takt under 2020. Grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden, bland annat unga, drabbades i högre utsträckning än övriga grupper. I denna rapport beskrivs utvecklingen på arbetsmarknaden för unga i åldern 15-24 år från det att pandemin nådde Sverige till och med det fjärde kvartalet 2022, med fokus på den återhämtning som skedde under den senare delen av perioden.

Under största delen av året består gruppen unga på arbetsmarknaden i hög utsträckning av heltidsstuderande som står utanför arbetskraften. Under sommarmånaderna träder många in i arbetskraften som sysselsatta till följd av feriearbeten och säsongsvariationen är därmed hög i gruppen. Ungdomar är även i högre grad arbetslösa än äldre åldersgrupper. Detta förklaras bland annat av att de är i en etableringsfas på arbetsmarknaden samt att många är heltidsstuderande och söker korta extrajobb.

I början av pandemin ökade den relativa arbetslösheten bland unga mer än bland övriga åldersgrupper och det sista kvartalet 2022 låg arbetslöshetstalet för unga kvar på en nivå omkring 2 procentenheter högre än innan pandemin. Sysselsättningsgraden bland unga hade däremot vid samma tidpunkt återgått till en något högre nivå än innan pandemin. Andelen unga som stod utanför arbetskraften hade samtidigt minskat, för att i slutet av 2022 ligga på den lägsta nivån sedan åtminstone början av 2000-talet. Ett inflöde från personer som stått utanför arbetskraften kan därmed förklara att sysselsättningsgraden återgått till tidigare nivåer, trots en kvardröjande högre arbetslöshet.

Utvecklingen under den studerade perioden varierade mellan olika grupper av unga. För unga män hade såväl arbetslöshetstalet som sysselsättningsgraden återhämtat sig i slutet av perioden. Det gällde dock inte arbetslöshetstalet bland de allra yngsta männen, i åldern 15–19 år. För unga kvinnor låg däremot arbetslöshetstalet 4,7 procentenheter högre än innan pandemin det fjärde kvartalet 2022. Arbetslösheten bland unga kvinnor översteg därmed arbetslösheten bland unga män för första gången sedan 2008 och dessutom hade skillnaden mellan könen ökat något jämfört med före pandemin. Även återhämtningen av sysselsättningsgraden var svagare bland kvinnor och det sista kvartalet 2022 låg den 2,6 procentenheter lägre än innan pandemin. En inbromsning av återhämtningen bland fast anställda tycks ha motverkat sysselsättningsåterhämtningen bland kvinnor och andelen tidsbegränsat anställda kvinnor ökade som en följd av detta till en hög nivå. Andelen utanför arbetskraften minskade bland både unga kvinnor och män under perioden.

Gruppen 20–24-åriga kvinnor framträder som en grupp med särskilt svag återhämtning. För denna grupp låg arbetslöshetstalet omkring 4 procentenheter högre och sysselsättningsgraden 5,5 procent lägre det sista kvartalet 2022, jämfört med innan pandemin. Andelen som står utanför arbetskraften hade ökat och de kvinnor som lämnade arbetskraften i början av pandemin hade således inte återvänt fullt ut i slutet av 2022. En stor del av dessa kvinnor tycks kvarstå i heltidsstudier utanför arbetskraften.

Arbetslöshetstalet hade återhämtat sig för utrikes födda det sista kvartalet 2022, men för inrikes födda bromsade återhämtningen in under 2022 och arbetslöshetstalet låg i slutet av året drygt 2 procentenheter högre än innan pandemin. Motsvarande mönster framträder för sysselsättningen, där sysselsättningsgraden det fjärde kvartalet 2022 hade ökat för utrikes födda, men minskat för inrikes födda, jämfört med före pandemin. I och med det närmade sig sysselsättningsgraden för inrikes och utrikes födda varandra. Andelen som står utanför arbetskraften hade minskat i båda grupperna, men särskilt bland utrikes födda. Andelen inrikes födda utanför arbetskraften var i och med det högre än andelen utrikes födda sedan början av 2021, ett trendbrott sett till nivåerna sedan 2005.

Sammanfattningsvis framträder ett mönster där återhämtningen av arbetslöshetstal, sysselsättningsgrad samt andelen som står utanför arbetskraften bland unga till stor del har drivits av män samt av utrikes födda, medan återhämtningen för kvinnor, särskilt i åldern 20–24 år, och inrikes födda har varit svagare.

Inledning

Den 1 februari 2020 klassade regeringen covid-19 viruset som en samhällsfarlig sjukdom. Följande månader kom flertalet föreskrifter samt råd och rekommendationer gällande bland annat att stanna hemma vid symptom, begränsa resandet inrikes och utrikes, begränsa större sammankomster och arbete hemifrån.

Covid-19-pandemin och de råd och rekommendationer som infördes för att minska smittspridningen i samhället ledde till minskad ekonomisk aktivitet och ökade uppsägningar, vilket fick till följd att arbetslösheten ökade i snabb takt under 2020. Trots omfattande ekonomisk-politiska åtgärder för att mildra effekterna drabbades arbetsmarknaden hårt och vissa grupper hårdare än andra. För ungdomar påverkades både arbetslöshet och sysselsättning särskilt negativt.

I likhet med tidigare lågkonjunkturer tycks grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden, bland annat unga, ha drabbats i högre utsträckning i ett initialt skede av pandemin. Unga är överrepresenterade i flera av de branscher som drabbades hårdast av uppsägningar då det ofta handlade om branscher inom tjänstesektorn där många unga får sina första jobb, exempelvis inom hotell och restaurang. Unga tycks inte bara ha drabbats av att anställningar avslutades eller inte förlängdes, utan även av bristen på vakanta jobb efter vårens terminsslut. (IFAU, 2021a)

Förutom att unga arbetade i större utsträckning i de branscher som drabbades hårdast är de också överrepresenterade bland visstidsanställda, vilket är en grupp som tenderar att få lämna sin anställning i ett tidigt skede vid kriser på arbetsmarknaden. (Arbetsförmedlingen, 2021) Flera av de insatser som sattes in vid krisens utbrott skyddade dessutom tillsvidareanställningar, men inte visstidsanställningar. (IFAU, 2021b)

På grund av det försämrade arbetsmarknadsläget sökte fler unga till universitet och högskolor under pandemin, vilket är vanligt förekommande i en lågkonjunktur. (Arbetsförmedlingen, 2021) Det innebar att många lämnade arbetskraften. För att möta den ökade efterfrågan på utbildning byggdes utbildningen vid universitet och högskolor ut, genom höjningar av utbildningsanslagen (Universitetskanslersämbetet, 2022).

I takt med att ekonomin återhämtade sig och restriktionerna fasades ut inleddes en återhämtning på arbetsmarknaden¹. Denna rapport syftar till att belysa utvecklingen på arbetsmarknaden för unga i åldern 15–24 år från och med det fjärde kvartalet 2019, med andra ord kvartalet närmast innan det att pandemin nådde Sverige i början av 2020, till och med det fjärde kvartalet 2022. Fokus ligger på den återhämtning som skedde under den senare delen av den studerade perioden.

Begrepp och definitioner

Rapporten tar sin utgångspunkt i säsongrensade och utjämnade kvartalsdata från arbetskraftsundersökningarna (AKU), justerade för tidsseriebrott på grund av ramlagsförändringen i januari 2021². Vid säsongrensning har variationer normala för säsongen tagits bort, vilket tillåter jämförelser mellan två godtyckliga tidpunkter. AKU är en urvalsundersökning som beskriver utvecklingen på arbetsmarknaden för Sveriges befolkning. Statistiken som framställs genom AKU är föremål för internationell samordning och bygger på International Labour Organization's, (ILO), konvention över arbetsmarknadsstatistiken. Definitionerna i AKU följer ILO:s rekommendationer och EU:s riktlinjer. Undersökningen ger en bild av arbetsmarknaden utifrån aspekter såsom sysselsättning, arbetslöshet, undersysselsättning, arbetade timmar, yrke, bransch och mycket annat. I tabellbilagan till rapporten finns samtliga dataserier som lyfts i rapporten.

Arbetslöshetstalet definieras som andelen arbetslösa av personer i arbetskraften, sysselsättningsgraden definieras som andelen sysselsatta av befolkningen och andelen utanför arbetskraften definieras som andelen utanför arbetskraften av befolkningen.

Med återhämtning avses i rapporten en återgång till liknande nivåer som innan pandemin bröt ut och det fjärde kvartalet 2019 används som referenskvartal för att spegla situationen innan pandemin. Den studerade perioden präglades delvis, förutom av pandemieffekter, av kriget i Ukraina, energikrisen samt hög inflation, vilket påverkade arbetsmarknaden.

Disposition

Rapporten är av beskrivande karaktär och inleds med ett avsnitt som belyser situationen för unga på arbetsmarknaden. Därefter beskrivs utvecklingen av arbetslöshet, sysselsättning och andelen som står utanför arbetskraften, såväl på aggregerad nivå som nedbrutet på olika demografiska grupper av unga utifrån kön, ålder samt födelseregion. För

¹ De flesta allmänna råd och restriktioner togs bort i februari 2022.

² EU:s förordning (2019/1700) för den sociala statistiken.

sysselsättningen görs även en uppdelning på bakgrundsvariablerna anknytningsgrad samt bransch.

Unga på arbetsmarknaden

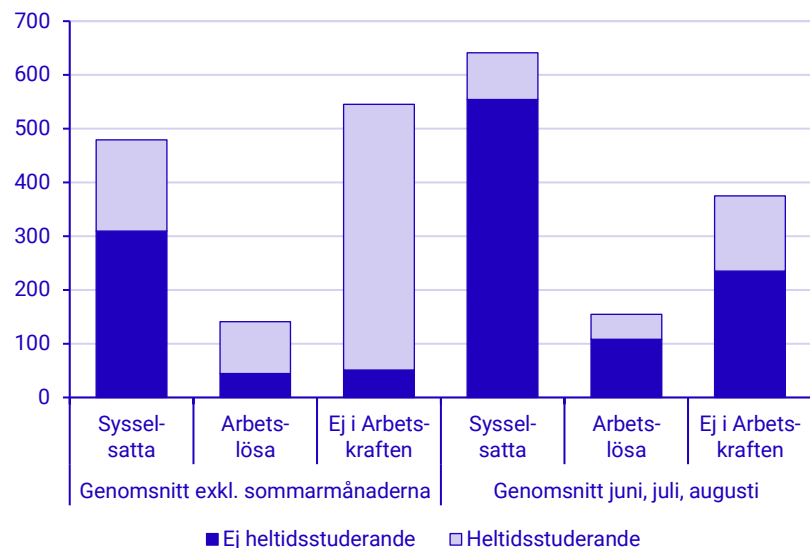
I AKU klassificeras personer som i arbetskraften, som utgörs av sysselsatta och arbetslösa, eller ej i arbetskraften. I detta inledande avsnitt beskrivs gruppen unga på arbetsmarknaden i respektive kategori.

Arbetskraftsstatus bland unga

Eftersom ungdomar är i en etableringsfas på arbetsmarknaden och inte sällan skiftar mellan tidsbegränsade arbeten och kortare arbetslöshetsperioder är arbetslösheten, mätt som det relativa arbetslöshetstalet, högre bland ungdomar än bland äldre, oavsett konjunkturläge (Arbetsförmedlingen, 2017). Den höga arbetslösheten bland unga förklaras även av att en betydande andel av de arbetslösa är heltidsstuderande³ och därmed ofta endast söker kortare extrajobb vid sidan av studierna eller under skolloven (IFAU, 2016).

Under största delen av året består gruppen unga på arbetsmarknaden i hög utsträckning av heltidsstuderande som står utanför arbetskraften. Under sommarmånaderna träder många in i arbetskraften som sysselsatta till följd av tidsbegränsade feriearbeten. Säsongsvariationen är därmed hög i gruppen (se diagram 1).

Diagram 1. Arbetskraftsstatus 2022, 15–24 år, icke säsongrensade data, 1000-tal

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

³ Som heltidsstuderande räknas aktivt studerande, ej till exempel ungdomar under deras sommarlov.

Sysselsättningen bland unga ökar under sommaren

Under 2022, exklusive sommarmånaderna, var i genomsnitt 759 900 unga i åldern 15–24 år heltidsstuderande, vilket motsvarar 65,2 procent av alla ungdomar (se tabell 1 respektive 2). I genomsnitt stod 46,8 procent av alla ungdomar utanför arbetskraften – där var nio av tio heltidsstuderande. 41,1 procent av den unga befolkningen var sysselsatta och övriga 12,1 procent var arbetslösa.

Gruppen sysselsatta som inte är heltidsstuderande fördubblas nästan under sommarmånaderna när många ungdomar går från att vara heltidsstuderande och utanför arbetskraften respektive heltidsstuderande arbetslösa till att bli sysselsatta. I genomsnitt var 54,8 procent av den unga befolkningen sysselsatta under juni, juli och augusti, medan 32,0 procent stod utanför arbetskraften och övriga 13,2 procent var arbetslösa.

Tabell 1. Arbetskraftsstatus efter kön, 2022, 15–24 år, icke säsongrensade data, 1000-tal

Tabell 1: Arbetskraftsstatus efter kön, 2022, 15 - 24 år, före säsongsgränsade data, 1000 t										
	Sysselsatta			Arbetslösa			Ej i arbetskraften			Samtliga
Kön	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	
	Genomsnitt exkl. sommarmånaderna									
Män	187,9	70,5	258,4	25,5	43,5	69,0	23,8	255,1	278,8	606,2
Kvinnor	121,9	99,1	220,9	19,2	52,8	72,0	27,6	238,9	266,5	559,4
Båda könen	309,7	169,6	479,3	44,7	96,3	141,0	51,3	494,0	545,4	1 165,7
	Genomsnitt juni, juli och augusti									
Män	298,0	36,6	334,6	52,2	20,6	72,7	129,9	73,8	203,7	611,1
Kvinnor	256,4	50,2	306,5	56,1	25,5	81,7	105,0	66,2	171,2	559,4
Båda könen	554,4	86,7	641,1	108,3	46,1	154,4	234,9	140,0	375,0	1 170,5

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Tabell 2. Arbetskraftsstatus efter kön, 2022, 15–24 år, icke säsongrensade data, procent av befolkningen

	Sysselsatta			Arbetslösa			Ej i arbetskraften			Samtliga
Kön	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	Ej heltids-studerande	Heltids-studerande	Totalt	
	Genomsnitt exkl. sommarmånaderna									
Män	31,0%	11,6%	42,6%	4,2%	7,2%	11,4%	3,9%	42,1%	46,0%	100,0%
Kvinnor	21,8%	17,7%	39,5%	3,4%	9,4%	12,9%	4,9%	42,7%	47,6%	100,0%
Båda könen	26,6%	14,5%	41,1%	3,8%	8,3%	12,1%	4,4%	42,4%	46,8%	100,0%
	Genomsnitt juni, juli och augusti									
Män	48,8%	6,0%	54,8%	8,5%	3,4%	11,9%	21,3%	12,1%	33,3%	100,0%
Kvinnor	45,8%	9,0%	54,8%	10,0%	4,6%	14,6%	18,8%	11,8%	30,6%	100,0%
Båda könen	47,4%	7,4%	54,8%	9,3%	3,9%	13,2%	20,1%	12,0%	32,0%	100,0%

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Gruppen unga i åldern 15–24 år är i sig en heterogen grupp. I åldern 15–19 år är de flesta studerande, medan arbete är vanligare i åldersgruppen 20–24 år.

En uppdelning efter födelseregion visar att bland inrikes födda ungdomar var i genomsnitt 66,0 procent heltidsstuderande under 2022, exklusive sommarmånaderna. Motsvarande andel bland utrikes födda var 62,5 procent. Inrikes födda som var heltidsstuderande och ej i arbetskraften var i genomsnitt 43,7 procent och bland utrikes födda var motsvarande andel 38,1 procent. Under sommarmånaderna var antalet inrikes födda ungdomar som var heltidsstuderande i genomsnitt 215 200 personer, vilket motsvarar 24,0 procent, medan 57 600, eller 21,1 procent, av alla utrikes födda ungdomar var heltidsstuderande.

Pandemins effekt på arbetsmarknaden för unga

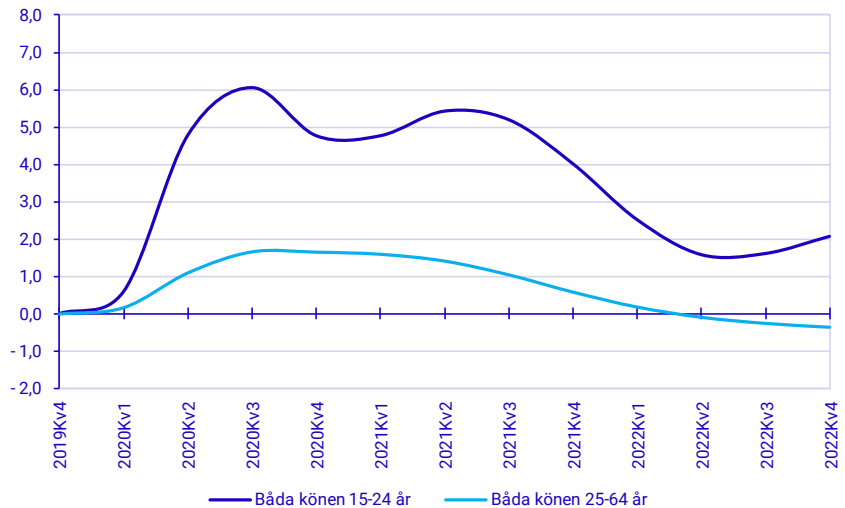
I detta avsnitt beskrivs utvecklingen av arbetslöshet, sysselsättning samt de som står utanför arbetskraften bland unga i åldern 15–24 år från och med det fjärde kvartalet 2019 till och med det fjärde kvartalet 2022. Jämförelserna görs till största delen i relativa tal, det vill säga för arbetslöshetstalet, sysselsättningsgraden samt andelen som står utanför arbetskraften. Eftersom arbetslöshetstalet till skillnad från de övriga måtten beräknas i förhållande till personer som är i arbetskraften påverkas måttet av antalet i arbetskraften. Säsongrensade och utjämnade data används om inte annat anges.

Arbetslöshetstalet bland unga på högre nivå än innan pandemin

För unga i åldern 15–24 år låg det relativa arbetslöshetstalet på 19,7 procent under det sista kvartalet 2019. Som jämförelse var arbetslöshetstalet i åldersgruppen 25–64 år omkring en tredjedel av det för ungdomar, och uppgick till 5,8 procent. Arbetslösheten ökade därefter på bred front under pandemins initiala skede samtidigt som den högsta varseltoppen i modern historia skedde i Sverige (IFAU, 2021a).

Särskilt arbetslösheten bland unga ökade och som högst låg arbetslöshetstalet för ungdomar på 25,7 procent under det tredje kvartalet 2020. En tillfällig återhämtning kan observeras efterföljande kvartal, men den följs av ännu en uppgång i början av 2021 (se diagram 2). Det är inte förrän under den senare delen av 2021 som arbetslösheten bland unga återigen minskar, dock hade den det fjärde kvartalet 2022 inte återgått till den nivå som rådde innan pandemin. Arbetslöshetstalet låg vid den tidpunkten på 21,7 procent, vilket var 2,1 procentenheter högre än innan pandemin. Arbetslösheten ökade i långsammare takt bland 25–64-åringar i början av pandemin och i början av 2022 hade den sjunkit tillbaka till en liknande nivå som innan pandemin. Under det fjärde kvartalet 2022 låg arbetslöshetstalet bland de äldre på 5,4 procent, vilket var 0,4 procentenheter lägre än innan pandemin.

Diagram 2. Arbetslöshetstal efter ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

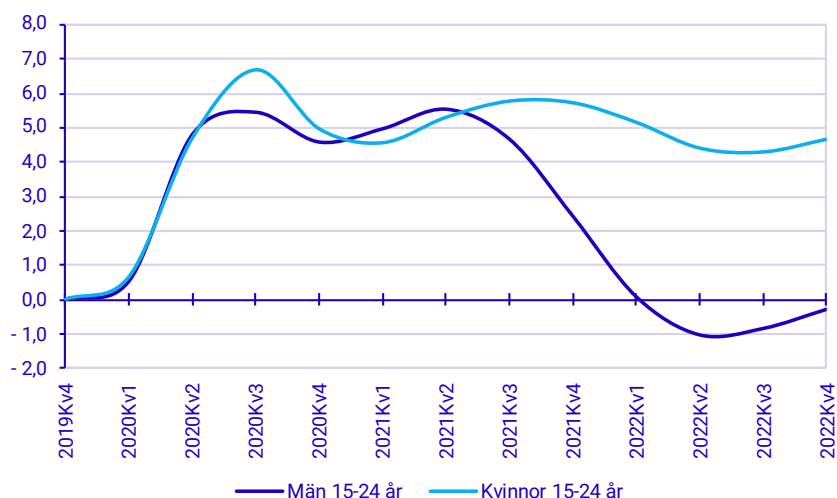

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Arbetslösheten har sjunkit tillbaka bland unga män

Vid en jämförelse mellan unga kvinnor och unga män framgår det att den relativa arbetslösheten till en början ökade i ungefär samma takt för unga kvinnor och unga män (se diagram 3). Arbetslöshetstalet för kvinnor låg som högst på 25,3 procent under det tredje kvartalet 2020 och arbetslöshetstalet för män som högst på 26,2 procent under det andra kvartalet 2021. För unga män sjönk arbetslöshetstalet därefter tillbaka till en liknande nivå som innan pandemin redan under det första kvartalet 2022, i samband med att de sista restriktionerna togs bort. Arbetslöshetstalet för unga kvinnor stannade dock kvar på en högre nivå och under det fjärde kvartalet 2022 var arbetslöshetstalet för unga kvinnor fortfarande 4,7 procentenheter högre än innan pandemin. Motsvarande siffra för unga män var 0,3 procentenheter lägre än innan pandemin.

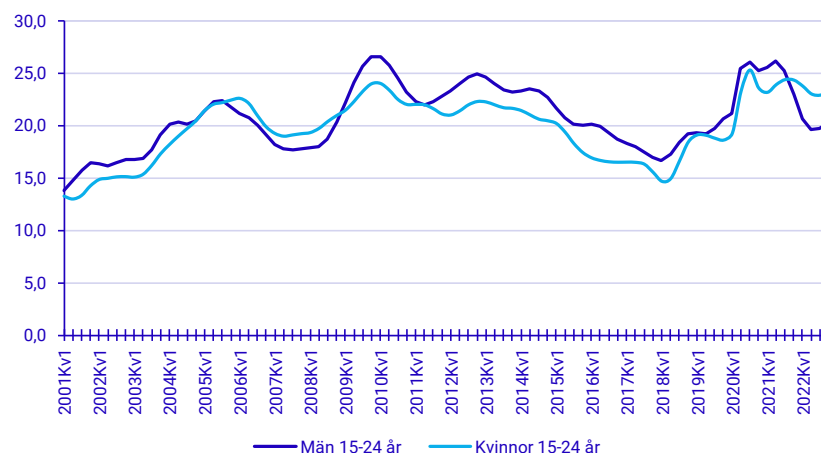
Diagram 3. Arbetslöshetstal efter kön, förändring från 2019 Kv4, 15–24 år, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

En tillbakablick på drygt 20 år visar att arbetslösheten var lägre bland unga kvinnor än bland unga män under flertalet år (se diagram 4). Som en följd av den svaga minskningstakten för kvinnor skedde ett trendbrott under det sista kvartalet 2021, då arbetslösheten bland unga kvinnor för första gången sedan 2008 översteg arbetslösheten för unga män.

Diagram 4. Arbetslöshetstal efter kön, 15–24 år, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

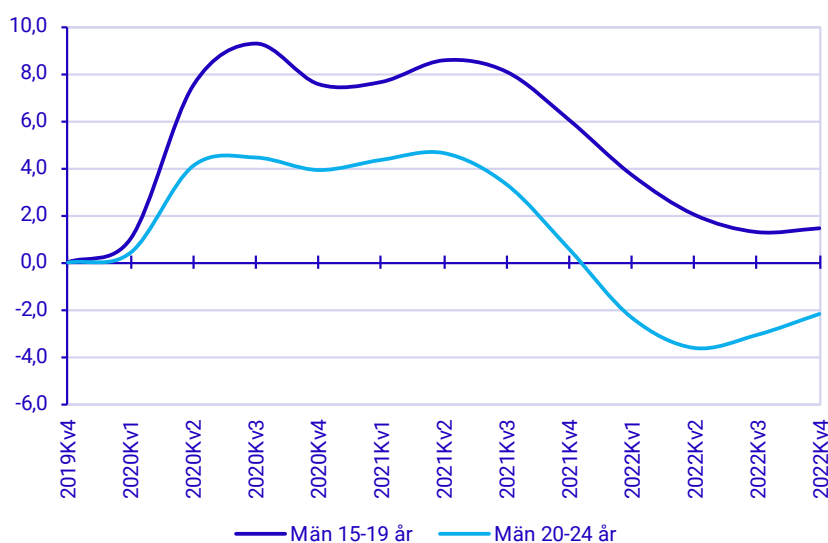
Arbetslöshetstalet för unga kvinnor var 23,3 procent under det fjärde kvartalet 2022 och för unga män låg det på 20,4 procent, en skillnad på 2,9 procentenheter. Utvecklingen sedan början av pandemin innebar därmed även att skillnaden mellan könen ökade något.

Arbetslösheten har bitit sig fast bland unga kvinnor

Utvecklingen varierar mellan olika grupper av unga män och kvinnor. När de unga männen delas upp i två åldersgrupper, 15–19 år respektive 20–24 år, framgår det att den relativa arbetslösheten ökade mindre i

början av pandemin bland män i det äldre åldersspannet än bland de yngre, i procentenheter. Det är även bland män i det äldre åldersspannet som den största återhämtningen skedde (se diagram 5). Under det fjärde kvartalet 2021 var arbetslöshetstalet tillbaka på liknande nivå som innan pandemin i denna grupp och i slutet av 2022 var det 2,2 procentenheter lägre än innan pandemin. För den yngre gruppen, 15–19-åringar, låg arbetslösheten däremot 1,4 procentenheter över den nivå som rådde innan pandemin vid samma tidpunkt.

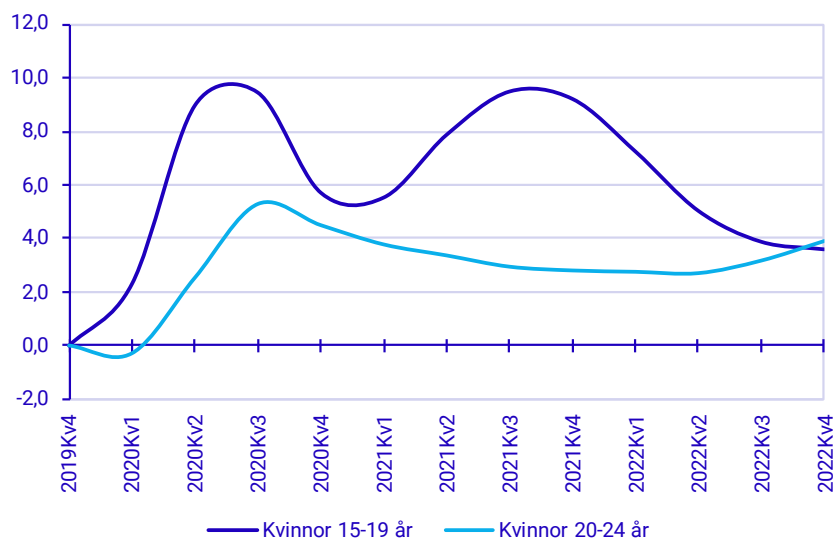
Diagram 5. Arbetslöshetstal för män efter ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Även för kvinnor ökade arbetslösheten mer i den yngsta åldersgruppen, 15–19 år, än i den äldre, 20–24 år, under de första kvartalen 2020 (se diagram 6). Dock skedde återhämtningen i den äldre åldersgruppen i långsam takt och det fjärde kvartalet 2022 låg arbetslöshetstalet omkring 4 procentenheter högre än innan pandemin såväl för den yngre som den äldre åldersgruppen.

Diagram 6. Arbetslöshetstal för kvinnor efter ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

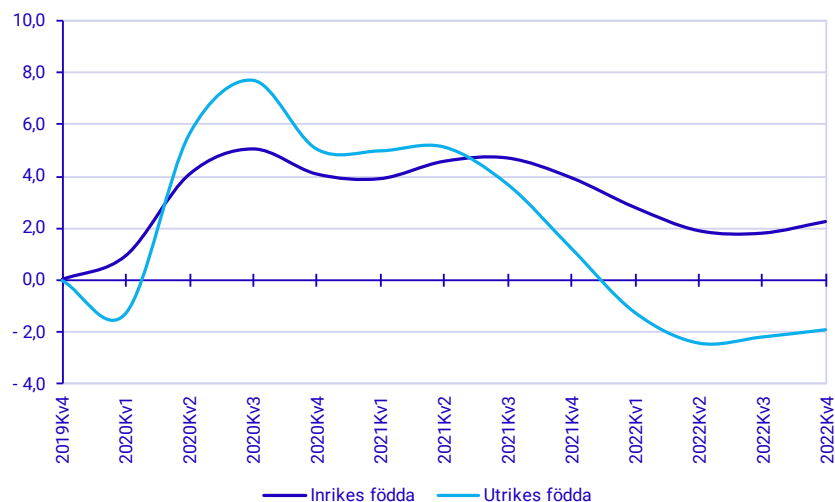
Starkare återhämtning av arbetslöshetstalet bland utrikes födda

Grupper som träder in på arbetsmarknaden, såsom unga och utrikes födda med kort vistelsetid i Sverige, drabbas ofta hårdast vid ekonomiska kriser. Även pandemin drabbade särskilt unga och utrikes födda, då restriktionerna för att begränsa smittspridningen och förändringar i befolkningens beteende slog särskilt hårt mot de branscher som sysselsätter många unga och utrikes födda. (Riksbanken 2021)

En jämförelse mellan inrikes och utrikes födda i åldern 15–24 år visar att arbetslöshetstalet under de inledande kvartalen under pandemin ökade mer bland utrikes födda, i procentandelar. Som högst var arbetslöshetstalet under det tredje kvartalet 2020 i båda grupperna och det uppgick då till 21,4 procent för inrikes födda och 40,3 procent för utrikes födda. Arbetslöshetstalet återhämtade sig därefter för utrikes födda och sista kvartalet av 2022 uppgick det till 30,8 procent, vilket är 1,9 procentenheter lägre än innan pandemin (se diagram 7).

Minskningen av arbetslösheten för inrikes födda bromsade in under 2022 och arbetslöshetstalet låg i slutet av året på 18,6 procent, en nivå drygt 2 procentenheter högre än innan pandemin. Samtidigt låg antalet arbetslösa det fjärde kvartalet 2022 högre än fjärde kvartalet 2019 i båda grupperna och även antalet i arbetskraften var högre bland utrikes födda.

Diagram 7. Arbetslöshetstal efter födelseregion, förändring från 2019 Kv4, 15–24 år, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

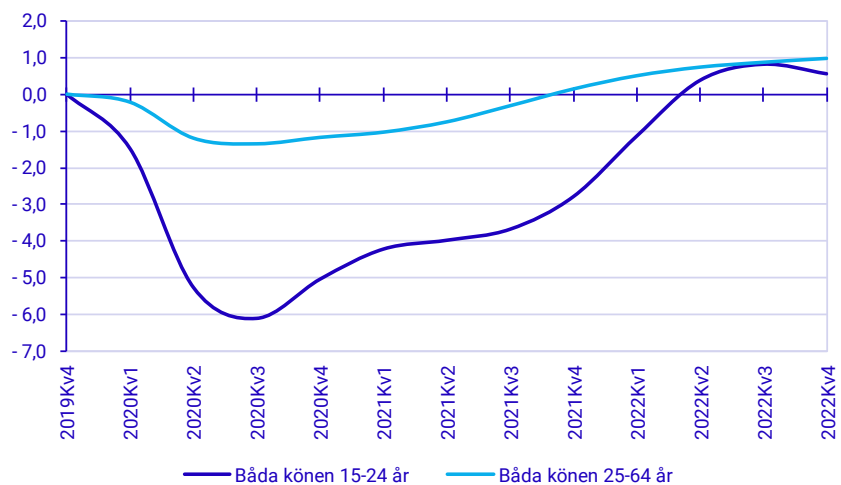
En nedbrytning på kön bland inrikes födda visar att det var arbetslöshetstalet bland unga kvinnor som hade ökat under den studerade perioden, med 4,6 procentenheter till 19,7 procent. Arbetslöshetstalet bland unga män hade samtidigt minskat med 0,1 procentenheter till 17,5 procent. Bland utrikes födda var det bland män som minskningen av arbetslöshetstalet hade skett. För män minskade det med 3,6 procentenheter till 27,1 procent och bland kvinnor ökade det med 0,8 procentenheter till 36,1 procent.

Återhämtning av sysselsättningsgraden bland unga

För unga i åldern 15–24 år låg sysselsättningsgraden innan pandemin på 44,4 procent. Motsvarande siffra för åldersgruppen 25–64 år var 83,5 procent. Anledningen till den lägre sysselsättningsgraden bland unga är bland annat den höga andelen heltidsstuderande som står utanför arbetskraften i denna grupp.

Sysselsättningen föll bland unga i början av pandemin, samtidigt som arbetslösheten ökade (se diagram 8). Nedgången var som störst det tredje kvartalet 2020, då sysselsättningsgraden hade minskat med 6,1 procentenheter till 38,3 procent. För åldersgruppen 25–64 år var motsvarande minskning 1,4 procentenheter. Vändningen kom under hösten 2020. Sysselsättningen började så sakta att återhämta sig, sannolikt delvis på grund av åtgärderna som infördes, såsom stöd till korttidspermitteringar som höll sysselsättningen uppe (Riksbanken 2021). I slutet av 2022 hade sysselsättningen återgått till en något högre nivå än innan pandemin bland både unga och äldre, trots att arbetslösheten bland unga inte hade återhämtat sig vid samma tidpunkt.

Diagram 8. Sysselsättningsgrad efter ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

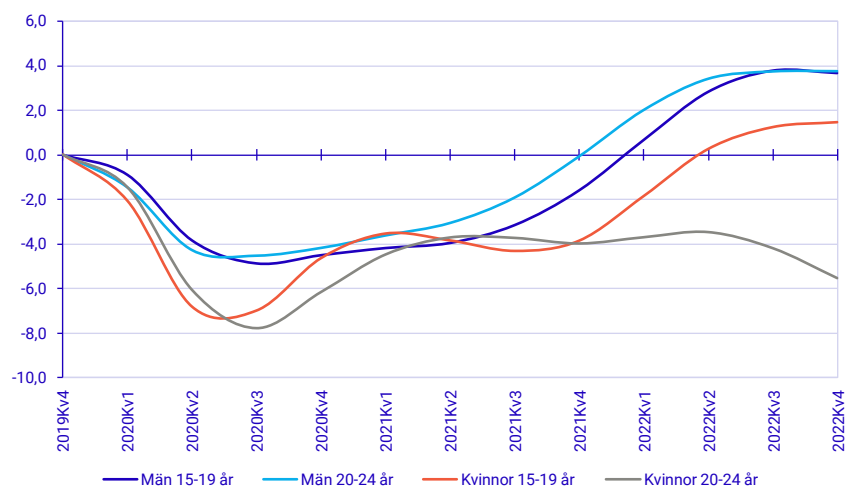
Svag återhämtning för sysselsättningsgraden bland unga kvinnor i åldern 20–24 år

Sysselsättningsåterhämtningen var svagare bland unga kvinnor än unga män. Det fjärde kvartalet 2022 hade sysselsättningsgraden minskat med 2,6 procentenheter till 43,5 procent bland kvinnor och ökat med 3,4 procentenheter till 46,4 procent bland män, jämfört med före pandemin.

En nedbrytning på kön och åldersgrupperna 15–19 respektive 20–24 år visar att sysselsättningsgraden föll särskilt kraftigt för kvinnor i båda åldersgrupperna tidigt under pandemin (se diagram 9).

Sysselsättningsgraden mer än återhämtade sig därefter för män samt för kvinnor i den yngre åldersgruppen, men inte för kvinnor i åldern 20–24 år. För denna grupp stannade återhämtningen av och sista kvartalet 2022 låg sysselsättningsgraden 5,5 procentenheter lägre än innan pandemin. Det faktum att arbetslösheten bitit sig fast på en högre nivå för kvinnor återspeglas således även i sysselsättningssiffrorna för kvinnor i åldersgruppen 20–24 år.

Diagram 9. Sysselsättningsgrad efter kön och ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

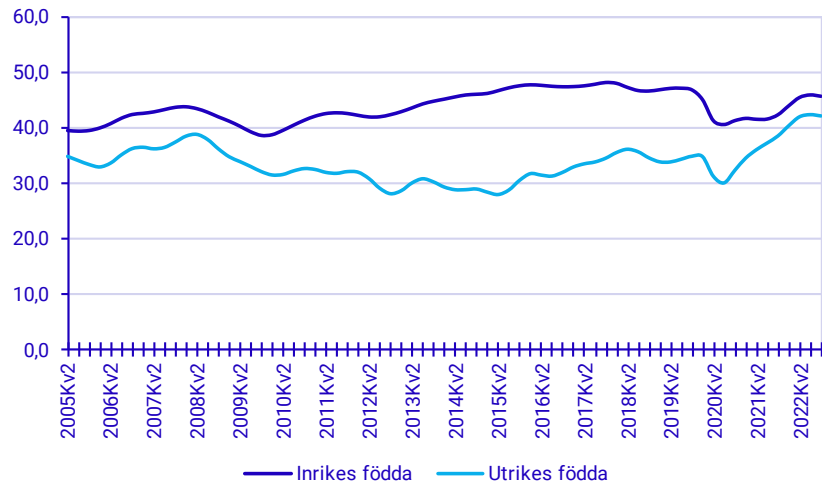
Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Minskad skillnad i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda

Vid en jämförelse mellan inrikes och utrikes födda i åldern 15–24 år framgår att sysselsättningsgraden minskade i lägre utsträckning för utrikes födda än för inrikes födda i början av pandemin, i procentenheter mätt, trots att arbetslöshetstalet ökade mer. Som lägst låg den under det tredje kvartalet 2020 då den uppgick till 40,8 procent för inrikes födda och 30,2 procent för utrikes födda. Återhämtningen bland utrikes födda skedde därefter i snabb takt och det fjärde kvartalet 2022 hade sysselsättningsgraden för utrikes födda ökat med 7,3 procentenheter jämfört med före pandemin, till 42,2 procent. Motsvarande siffror för inrikes födda var en minskning med 1,2 procentenheter till 45,9 procent. Såväl sysselsättningsgrad som arbetslöshetstal hade således mer än återhämtat sig bland utrikes födda, men inte återhämtat sig fullt ut bland inrikes födda.

I och med det närmade sig sysselsättningsgraden för inrikes respektive utrikes födda varandra och skillnaden mellan utrikes och inrikes födda ligger på en låg nivå, sett till en jämförelse tillbaka till 2005 (se diagram 10).

Diagram 10. Sysselsättningsgrad efter födelseregion, 15–24 år, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

En nedbrytning på kön visar att det bland inrikes födda var sysselsättningsgraden bland unga kvinnor som hade minskat under den studerade perioden, med 3,4 procentenheter till 46,5 procent. Sysselsättningsgraden bland unga män hade samtidigt ökat med 0,9 procentenheter till 45,3 procent. Bland utrikes födda hade sysselsättningsgraden ökat mer bland unga män än unga kvinnor. För män ökade den med 11,4 procentenheter till 49,6 procent och bland kvinnor med 2,7 procentenheter till 33,7 procent.

Främst tidsbegränsat anställda bakom sysselsättningsåterhämtningen

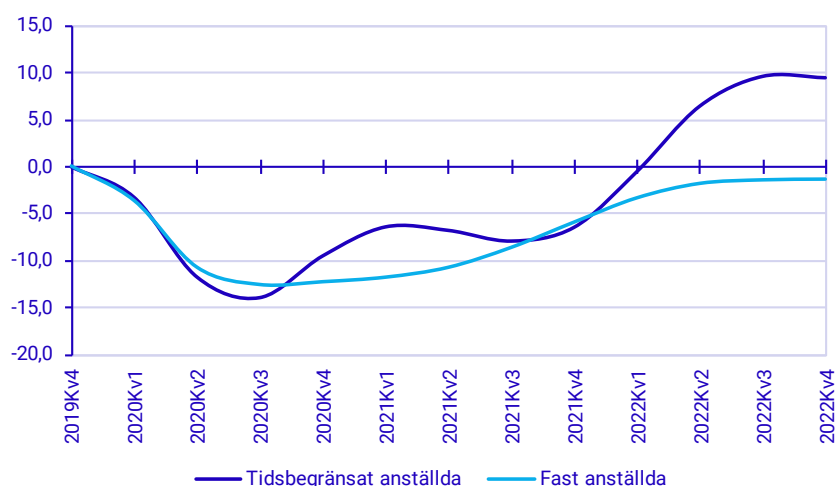
Sysselsatta delas i AKU upp utifrån anknytningsgraden till arbetsmarknaden, i fast anställda, tidsbegränsat anställda samt företagare och medhjälpande hushållsmedlemmar. Andelen unga i den sistnämnda kategorin är låg, medan förhållandevis många unga är tidsbegränsat anställda.

Andelen tidsbegränsat anställda av totalt antal anställda i åldern 15–24 år uppgick till 52,6 procent det sista kvartalet 2019 och hade ökat till 55,2 procent det fjärde kvartalet 2022. Som jämförelse uppgick andelen tidsbegränsat anställda i övriga åldersgrupper, 25–64 år, till 9,6 procent vid samma tidpunkt. Flera av de insatser som sattes in vid krisens utbrott skyddade tillsvidareanställningar, men inte visstidsanställningar, vilket medförde en risk att unga på arbetsmarknaden skulle drabbas relativt hårt (IFAU, 2021b).

I viss mån mot förväntan minskade dock tidsbegränsat anställda och fast anställda i liknande utsträckning i ett tidigt skede bland unga, procentuellt sett, och en starkare återhämtning bland tidsbegränsat anställda skedde därefter (se diagram 11). Det fjärde kvartalet 2022 var antalet tidsbegränsat anställda 9,5 procent högre än innan pandemin,

samtidigt som de fast anställda låg 1,4 procent lägre. Det tycks således främst vara tidsbegränsat anställda som drev sysselsättningsåterhämtningen bland unga, vilket överensstämmer med det faktum att arbetsgivare vid tidigare kriser har varit försiktiga med att anställa under de tidiga faserna av återhämtning och att de då på grund av hög osäkerhet ofta har föredragit lösare, tidsbegränsade anställningar. (Jämfällhetsmyndigheten, 2021)

Diagram 11. Tidsbegränsat och fast anställda, förändring från 2019 Kv4, 15–24 år, procent

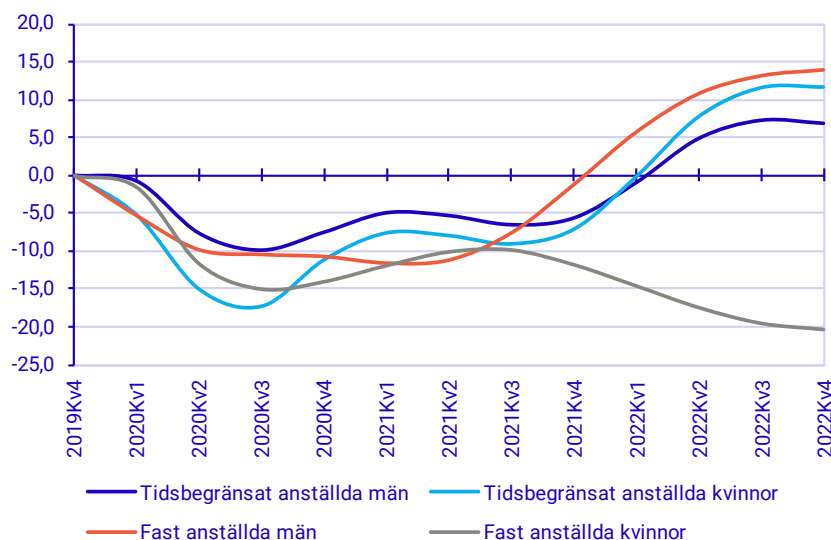

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Svag återhämtning bland fast anställda kvinnor

En uppdelning på kön visar att både tidsbegränsat och fast anställda minskade mest bland unga kvinnor i ett inledande skede av pandemin, procentuellt, vilket därmed var ett bakomliggande skäl till den skarpare sysselsättningsminskningen bland kvinnor än bland män (se diagram 12). Återhämtningen var som svagast bland fast anställda kvinnor, som efter en ökning från och med det sista kvartalet 2020 återigen vände nedåt. Motsvarande mönster återfanns i båda åldersgrupperna, 15–19 år respektive 20–24 år, och motverkade återhämtningen av sysselsättningen bland kvinnor. Under sista kvartalet 2022 var 20,3 procent färre kvinnor och 13,9 procent fler män fast anställda än innan pandemin.

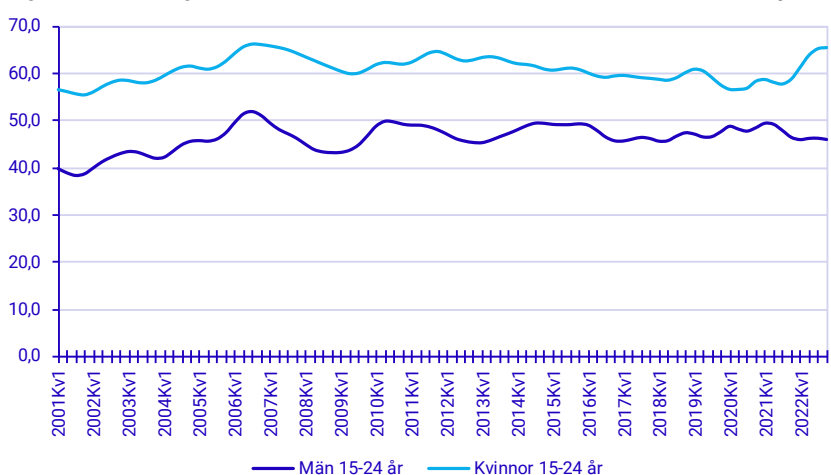
Diagram 12. Tidsbegränsat och fast anställda efter kön, förändring från 2019 Kv4, 15–24 år, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

I och med den svaga återhämtningen bland fast anställda kvinnor ökade andelen tidsbegränsat anställda unga kvinnor under den studerade perioden, från 57,5 till 65,5 procent, vilket är den högsta nivån sedan 2007 (se diagram 13). Ett visst skifte skedde därmed för unga kvinnor från fast till tidsbegränsat anställda, sedan början av pandemin. Motsvarande utveckling för män var en mindre minskning från 47,7 procent det fjärde kvartalet 2019 till 46,1 procent det fjärde kvartalet 2022.

Diagram 13. Tidsbegränsat anställda av totalt antal anställda efter kön, 15–24 år, procent

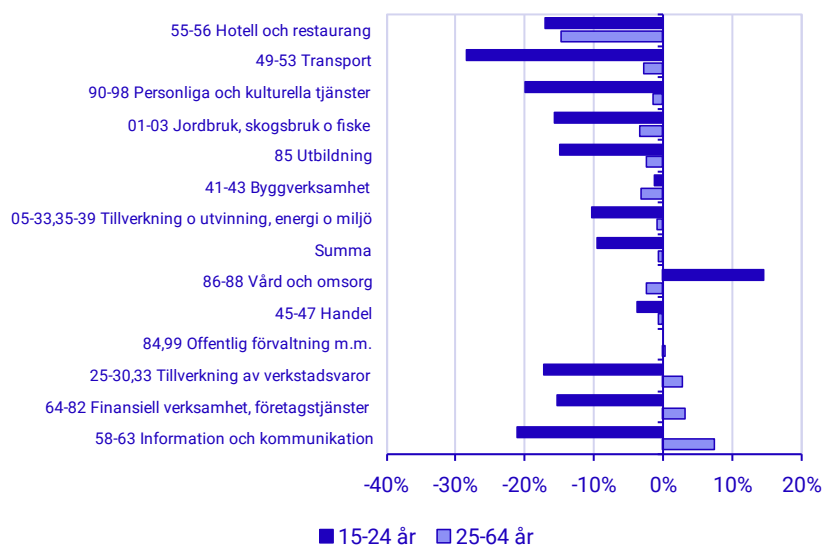

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

För unga påverkades de flesta branscher negativt i inledningsfasen av pandemin

Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden i samband med covid 19-pandemin framgår även när utvecklingen av sysselsatta per bransch mellan 2019 och 2020 studeras. Mellan 2019 och 2020 minskade antalet sysselsatta i de flesta branscher, såväl för unga i åldern 15–24 år som för äldre åldersgrupper (se diagram 14). Hotell och restaurang var den bransch där antalet sysselsatta minskade mest procentuellt i åldersgruppen 15–64 år. Den procentuella nedgången var liknande för åldersgrupperna 15–24 år respektive 25–64 år. För den äldre åldersgruppen var den negativa effekten av pandemin tydligast kopplat till hotell och restaurang, medan större nedgångar kan konstateras i flera branscher för unga. Endast vård och omsorg hade en avvikande utveckling i den yngre åldersgruppen. Generellt påverkades branscher med fokus på personlig service mest. Då serviceyrken (bland annat inom hotell och restaurang) ofta är ungas ingångsjobb blev unga särskilt utsatta (IFAU, 2021b).

Diagram 14. Sysselsatta efter näringsgren (SNI 2007) och ålder, förändring 2019 till 2020, icke säsongrensad data, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Hotell och restaurang var den bransch där störst andel unga i åldern 15–24 år var sysselsatta 2019, i förhållande till gruppen 15–64 år (se diagram 15). Omkring var tredje person som var sysselsatt inom hotell och restaurang var 15–24 år.

Diagram 15. Sysselsatta efter näringsgren (SNI 2007), 2019. Andel 15–24 år av gruppen 15–64 år, icke säsongrensad data, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Bland unga stod hotell och restaurang för 10 procent av de sysselsatta, vilket gjorde den till den fjärde största branschen i åldersgruppen 15–24 år. Bland 25–64 år var motsvarande andel 2 procent vilket var den bransch med näst minst sysselsatta i åldersgruppen.

AKU har för närvarande tidsseriebrott gällande sysselsatta per bransch mellan 2020 och 2021 och redovisningen ovan fokuserar därmed på förändringen mellan 2019 och 2020⁴.

Lägre andel unga utanför arbetskraften

Sysselsatta och arbetslösa utgör tillsammans arbetskraften. Personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa står utanför arbetskraften och skälen till detta kan exempelvis vara heltidsstudier, sjukdom eller pension. Gruppen unga utanför arbetskraften består till stor del av heltidsstuderande.

Ungdomar är mer flexibla än äldre åldersgrupper eftersom de i viss utsträckning kan anpassa sig till kriser genom att välja att studera vidare i stället för att söka jobb. Inför höstterminen 2020 ökade ansökningarna till universitet och högskolor kraftigt. (IFAU, 2021b) Även om utbudet av arbetskraft bland unga minskar under utbildningen kan det vara positivt för produktiviteten på lång sikt att fler unga studerar vidare. (Riksbanken, 2021)

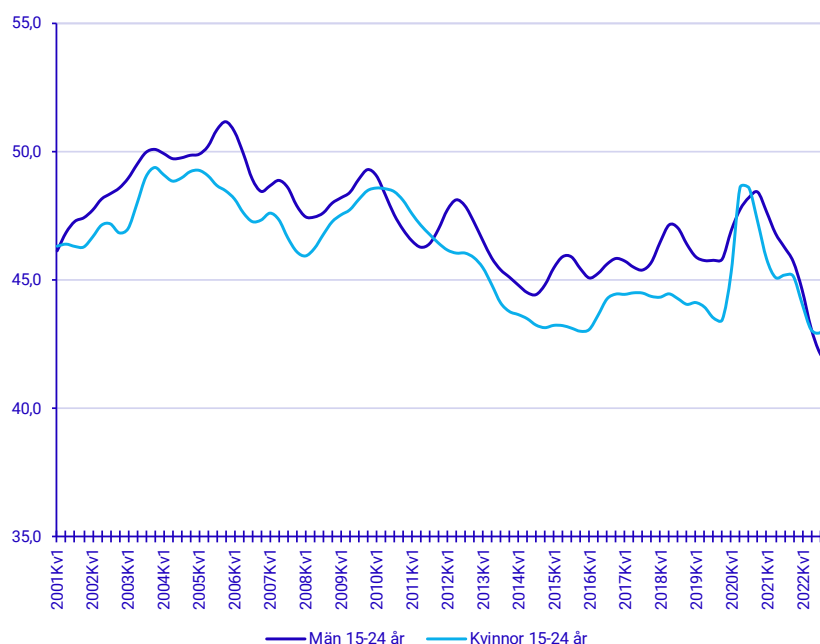
⁴ Statistik över sysselsatta per bransch finns även i undersökningen [Befolkningens arbetsmarknadsstatus \(BAS\)](#).

Andelen unga i åldern 15–24 år som stod utanför arbetskraften det fjärde kvartalet 2019 uppgick till 44,7 procent. Motsvarande siffra för 25–64-åringar var 11,4 procent. Eftersom fler och fler unga lämnade arbetskraften för bland annat studier i början av pandemin, ökade andelen utanför arbetskraften till som högst 48,4 procent det tredje kvartalet 2020. Det sista kvartalet 2022 hade andelen unga utanför arbetskraften återigen minskat till 42,5 procent. Det innebär samtidigt att det skedde ett inflöde till arbetskraften under perioden, vilket kan förklara att sysselsättningen bland unga i slutet av 2022 hade återgått till en högre nivå än innan pandemin, trots att arbetslösheten bland unga inte hade återhämtat sig vid samma tidpunkt.

Andelen unga kvinnor och män utanför arbetskraften har minskat till lägre nivå

Såväl andelen unga män som unga kvinnor som står utanför arbetskraften ökade i början av pandemin, ökningen var dock större för kvinnor än för män (se diagram 16). Andelen utanför arbetskraften minskade därefter för både kvinnor och män och låg i slutet av 2022 på den lägsta nivån sedan åtminstone början av 2000-talet. Det sista kvartalet 2022 var andelen unga kvinnor utanför arbetskraften 43,3 procent och andelen unga män 41,7 procent.

Diagram 16. Andel utanför arbetskraften efter kön, 15–24 år, procent

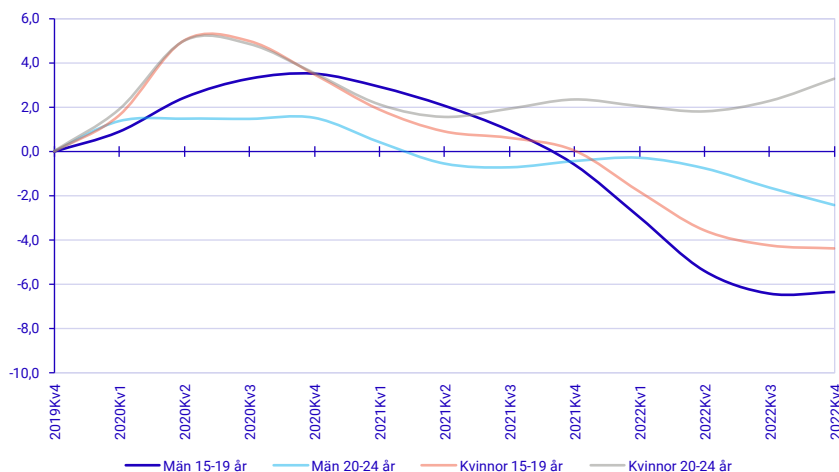
Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

En högre andel kvinnor i åldern 20–24 år står utanför arbetskraften

Även bland unga som står utanför arbetskraften varierade utvecklingen mellan olika grupper. För män i båda åldersgrupperna, 15–19 samt 20–

24, samt kvinnor i den yngsta åldersgruppen hade andelen utanför arbetskraften minskat jämfört med tidigare nivåer i slutet av 2022, efter en initial ökning (se diagram 17). Gruppen kvinnor i åldern 20–24 år återigen den som avviker i sammanhanget, då minskningen av andelen som står utanför arbetskraften stannade av från och med det tredje kvartalet 2021 i denna grupp. Andelen hade därmed ökat med 3,3 procentenheter i slutet av perioden jämfört med innan pandemin. De kvinnor i den äldre åldersgruppen som av olika skäl lämnade arbetskraften i början av pandemin hade således inte återvänt fullt ut i slutet av 2022, vilket kan vara en bakomliggande faktor till den svagare sysselsättningsåterhämtningen i gruppen.

Diagram 17. Andel utanför arbetskraften efter kön och ålder, förändring från 2019 Kv4, procentenheter

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

En högre andel studerande kvinnor i åldern 20–24 år

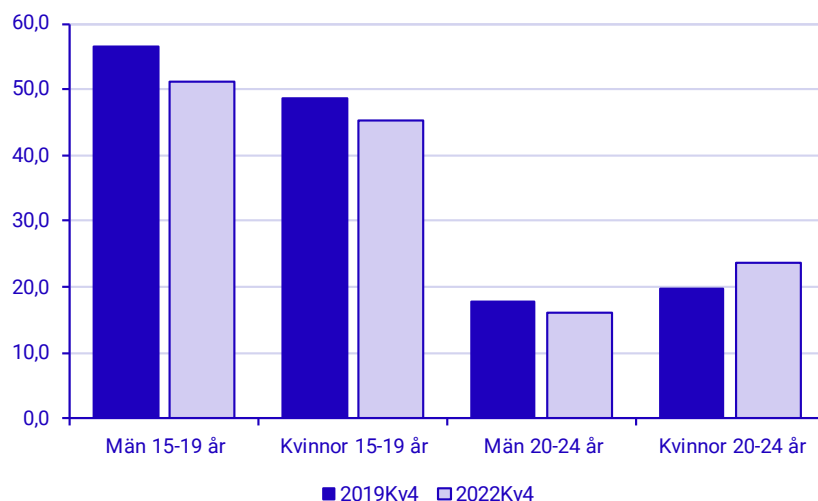
Gruppen unga utanför arbetskraften består till största delen av heltidsstuderande. Fjärde kvartalet 2019 uppgick andelen heltidsstuderande till 79,5 procent av personer utanför arbetskraften i åldern 15–24 år. Andelen heltidsstuderande män utanför arbetskraften i åldern 15–24 år, i förhållande till befolkningen, minskade under den studerade perioden från 36,8 procent till 33,5 procent efter en mindre initial ökning, medan andelen kvinnor ökade något, från 34,1 till 34,8 procent.

En nedbrytning på åldersgrupperna 15–19 år respektive 20–24 år visar att andelen heltidsstuderande män i båda åldersgrupperna samt kvinnor i den yngsta åldersgruppen som stod utanför arbetskraften ökade svagt i inledningen av pandemin för att i slutet av perioden ligga på en lägre nivå än innan pandemin (se diagram 18). Det kan tyda på att de som lämnat arbetskraften för studier i början av pandemin hade återgått till arbetskraften i slutet av perioden.

Andelen heltidsstuderande kvinnor utanför arbetskraften i åldern 20–24 år var dock högre i slutet av perioden än innan pandemin, vilket tyder på att de som lämnade arbetskraften för studier i högre utsträckning

kvarstod som heltidsstuderande utanför arbetskraften. I gruppen var 19,6 procent heltidsstuderande utanför arbetskraften det fjärde kvartalet 2019 och 23,7 procent det fjärde kvartalet 2022, vilket ligger bakom ökningen av personer utanför arbetskraften i gruppen.

Diagram 18. Andel heltidsstuderande utanför arbetskraften av befolkningen efter kön och ålder, procent

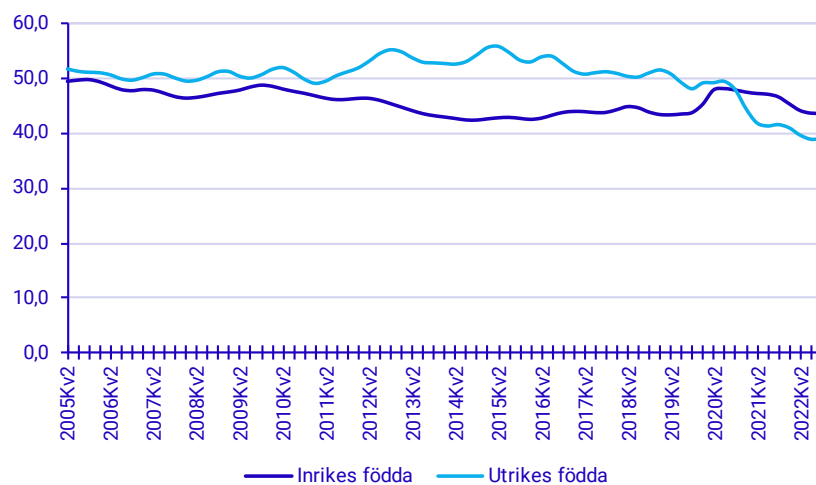

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

Högre andel inrikes än utrikes födda utanför arbetskraften

Innan pandemin, under det fjärde kvartalet 2019, uppgick andelen inrikes födda i åldern 15–24 år som stod utanför arbetskraften till 43,7 procent och motsvarande andel för utrikes födda var 48,1 procent. Andelen utanför arbetskraften ökade därefter för både inrikes och utrikes födda fram till och med det tredje kvartalet 2020. Ökningen var större för inrikes än utrikes födda, i procentenheter. Därefter minskade andelen som står utanför arbetskraften i båda grupperna, men särskilt för utrikes födda, där den minskat till en nivå som är 9,1 procentenheter lägre det sista kvartalet 2022 jämfört med innan pandemin (se diagram 19). Det medför att andelen inrikes födda som står utanför arbetskraften sedan det första kvartalet 2021 är högre än andelen utrikes födda, ett trendbrott sett till nivåerna sedan 2005. Det innebär också att utrikes födda stått för en stor del av inflödet till arbetskraften.

Diagram 19. Andel utanför arbetskraften efter födelseregion, 15–24 år, procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna

En nedbrytning på kön visar att andelen som står utanför arbetskraften hade minskat i samtliga grupper förutom bland inrikes födda kvinnor, där den ökade med 0,9 procentenheter till 42,1 procent. Minskningen var störst bland utrikes födda män, en minskning med 12,9 procentenheter till 32,0 procent. Bland utrikes födda kvinnor var minskningen 4,8 procentenheter till 47,3 procent och bland inrikes födda män en minskning med 1,1 procentenheter till 45,0 procent.

Referenser

Arbetsförmedlingen, 2017. *Ungdomsarbetslösheten och ungdomsgarantin – en översikt*. Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen, 2021. *Hur har Covid-19 påverkat arbetsmarknaden för ungdomar? Analys av perioden januari 2019 – juli 2021*. Arbetsförmedlingen.

IFAU, 2016. *En förlorad generation? Om ungas etablering på arbetsmarknaden*. IFAU.

IFAU, 2021a. *Den ojämlika (?) arbetslöshetsbördan under den första vågen av covid-19-pandemin i Sverige*. IFAU.

IFAU, 2021b. *Barn och unga under coronapandemin - Lärdomar från forskning om uppväxtmiljö, skolgång, utbildning och arbetsmarknadsinträde*. IFAU.

Jämställdhetsmyndigheten, 2021. *Hur har covid-19-pandemin påverkat den ekonomiska jämställdheten? – En kunskapssammanställning*. Jämställdhetsmyndigheten.

Riksbanken, 2021. *Ekonomiska kommentarer. Coronakrisen och arbetsmarknaden – effekter på kort och lång sikt*. Riksbanken.

Universitetskanslersämbetet, 2022. *Coronapandemins konsekvenser för universitet och högskolor - Slutredovisning av ett regeringsuppdrag*. Universitetskanslersämbetet.